

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Opstart geïntegreerd planningsproces gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Hoge Kempen fase 1'

Samenvatting

In uitvoering van de richtinggevende en bindende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) wordt op basis van een geïntegreerd planningsproces een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) opgemaakt voor een aantal gebieden in of aansluitend bij de natuurgebieden van de Hoge Kempen.

Het plan ligt op grondgebied van de gemeenten As, Dilsen-Stokkem, Genk, Lanaken, Maasmechelen en Zutendaal. Het plangebied is ongeveer 2.650 ha groot.

Doelstelling van het plan is het realiseren van een grote aaneengesloten natuur- en boskern in de Hoge Kempen. Specifiek worden in het plan een aantal zogenaamde 'enclaves' en 'anomalieën' die gelegen zijn in of aansluitend bij het Nationaal Park Hoge Kempen bestemd als natuurgebied zodat deze op termijn deel uit kunnen maken van de grote eenheid natuur.

Het plan geeft daarmee uitvoering aan de richtinggevende en bindende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen over de afbakening van de gebieden van de natuurlijk en agrarische structuur én aan de gebiedsgerichte en geïntegreerde ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos die voor de regio Limburgse Kempen en Maasland is uitgewerkt. In deze ruimtelijke visie is het ontwikkelen van het Nationaal Park Hoge Kempen als een groot, aaneengesloten natuur- en landschapscomplex als doelstelling is opgenomen.

Het plan zal daarvoor de noodzakelijke bestemmingswijzigingen op perceelsniveau doorvoeren. De bestemmingen van het ruimtelijk uitvoeringsplan zullen de bestemmingen van de geldende plannen van aanleg (i.c. het gewestplan) en ruimtelijke uitvoeringsplannen vervangen.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld: Omgeving

Beleidsdoelstellingen:

ISE Natuur en biodiversiteit;

SD 1 Een netto toename aan natuur en bos met hoge kwaliteit, overal en dichtbij voor iedereen

OD 1 Instandhoudingsdoelstellingen en Natura 2000-beleid

ISE omgevingsbeleid;

SD 4. Robuuste open ruimte

OD 1. Versterking van de ruggengraat van de open ruimte

SD 5. Een bovenlokaal omgevingsbeleid verbonden met de samenleving

OD 1. Geïntegreerde gebiedsontwikkeling met gebiedscoalities

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

In 2002 werd het masterplan Nationaal Park Hoge Kempen afgerond. In dit plan werden de krijtlijnen uitgezet om een Nationaal Park in Vlaanderen op te richten. Binnen de perimeter van het Nationaal Park liggen een aantal bestemmingen of activiteiten die niet in overeenstemming zijn met de op termijn nagestreefde bestemming 'natuurgebied': deze locaties worden enclaves genoemd. Er werd een langetermijnvisie opgemaakt om deze enclaves in het Nationaal Park op te heffen zodat een groot aaneengesloten natuurgebied kan worden gerealiseerd en voldaan wordt aan de internationale kwaliteitsstandaarden voor nationale parken. Eén van de ambitieuze doelstellingen in dit masterplan is het uitdoven van de enclave bedrijventerrein Op de Berg in Maasmechelen.

Op 12 december 2008 nam de Vlaamse Regering kennis van de ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos voor de buitengebiedregio Limburgse Kempen en Maasland en keurde een operationeel uitvoeringsprogramma goed voor de op te maken ruimtelijke uitvoeringsplannen (VR 2008 1212 DOC.1511BIS).

Op 23 april 2010 werd in een mededeling aan de leden van de Vlaamse Regering een plan van aanpak voorgelegd inzake de bestemmingswijziging van een aantal vrijgekomen militaire domeinen. Het munitiedepot van Zutendaal is daarin opgenomen als terrein binnen categorie 2, dat zijn de terreinen waarvoor een bestemmingswijziging doorgevoerd kan worden op basis van reeds genomen beleidsopties. In het geval van het munitiedepot Zutendaal is dat de beslissing van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 over de ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos in de regio Limburgse Kempen en Maasland. Deze visie levert het kader voor de bestemmingswijzigingen van het terrein.

Op 14 oktober 2016 besliste de Vlaamse Regering het complex project 'Op de Berg' op te starten om een kader te ontwikkelen voor de uitdoving en omvorming naar natuurgebied van het industriegebied Op de Berg in Maasmechelen. In dat proces werden verschillende alternatieven en mogelijke scenario's onderzocht. Gelijkzeitig werd in 2016 werd gestart met de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Enclaves Hoge Kempen in functie van het herbestemmen van een aantal enclaves in en rond de natuurkern van de Hoge Kempen als onderdeel van de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur (AGNAS) in de regio

Limburgse Kempen en Maasland. Op 18 april 2017 vond een plenaire vergadering plaats over het voorontwerp RUP. Er werd echter géén consensus bereikt met de adviesinstanties en met de gemeente Maasmechelen en Sport Vlaanderen over een aantal in het voorontwerp voorgestelde planopties.

Op 4 juni 2021 werd door de Vlaamse Regering beslist (VR 2021 0406 DOC.0627/1) het complex project Op de Berg én het lopende planproces voor het GRUP Enclaves Hoge Kempen stop te zetten. De Vlaamse Regering blijft wel achter uitvoerscenario en de herbestemming van het bedrijventerrein Op de Berg staan zoals o.m. voorzien in het masterplan Nationaal park Hoge Kempen. De Vlaamse Regering wenst de noodzakelijke bestemmingswijzigingen via een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan door te voeren en besliste daarvoor tot een doorstart van het RUP Hoge Kempen via een nieuw planproces volgens de procedure van het geïntegreerd planningsproces. Het uitvoerscenario houdt in dat er geen nieuwe ontwikkelingen toegelaten worden en ook geen uitbreidingen van bestaande gebouwen en activiteiten. In functie van de herbestemming naar natuur- of bosgebied zullen de terreinen en gebouwen gefaseerd verworven worden door het Agentschap Natuur en Bos, naarmate de bedrijven vrijwillig herlocaliseren of hun terreinen en gebouwen te koop aanbieden. Het Agentschap Innoveren & Ondernemen zal, in samenwerking met de provincie en POM Limburg, bedrijven actief begeleiden in hun zoektocht naar een nieuw bedrijfsterrein zodat in 2040 de bestemming natuur kan worden gerealiseerd. De verwerving en het vergoeden van de herlocatiekosten zal op een billijke manier gebeuren, in overleg met de bedrijven.

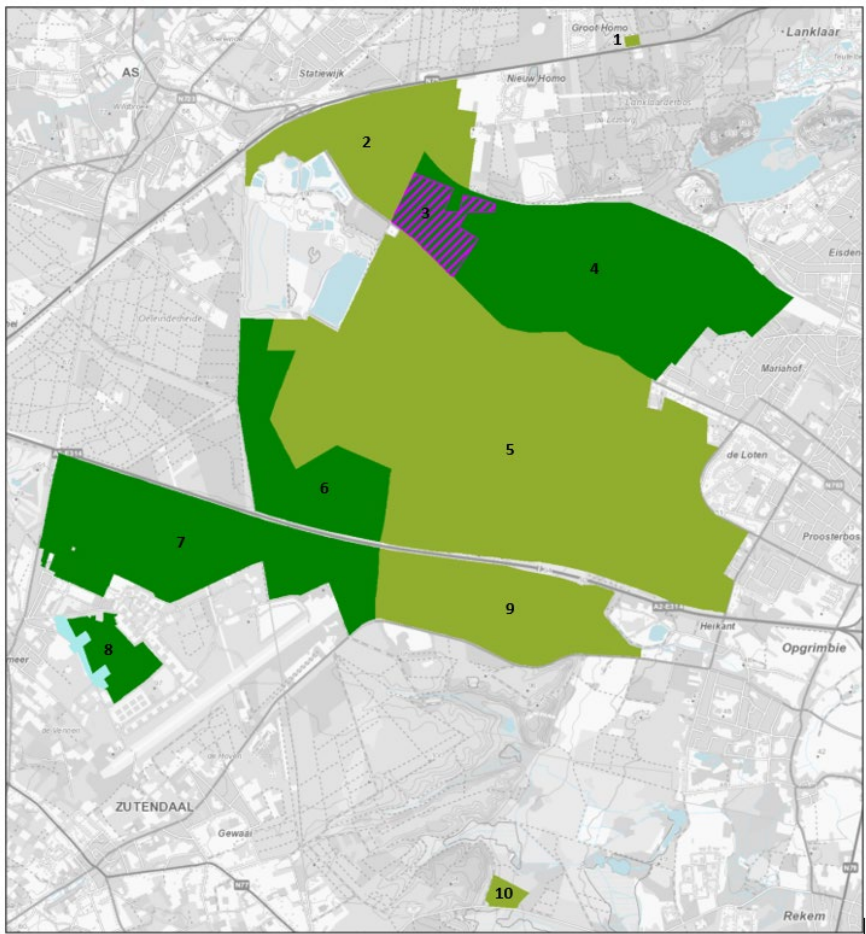
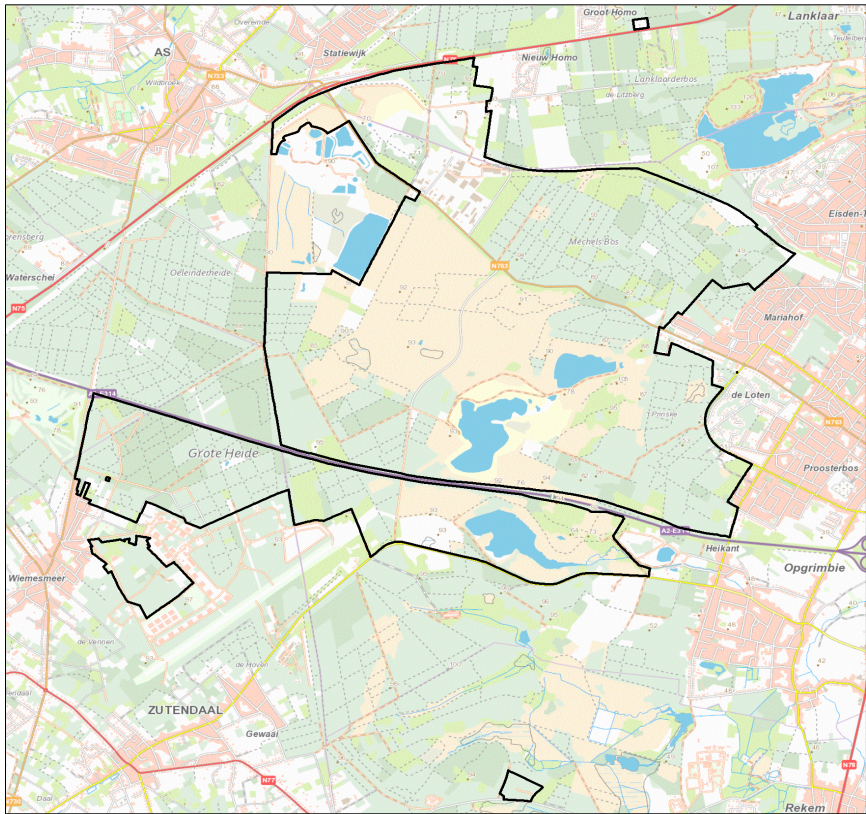
De Vlaamse Regering gelaste in de beslissing van 4 juni 2021 de minister van Omgeving een startnota voor dit geïntegreerd planningsproces voor te leggen aan de Vlaamse Regering. Bijgaande startnota geeft uitvoering aan bovenstaande beslissingen.

2. INHOUD

Het in de startnota voorgestelde plangebied omvat twee grote aaneengesloten complexen van natuur- en bosgebieden ten noorden en ten zuiden van de E314, zijnde de Mechelse Heide en het Mechels Bos ten noorden van de E314 en de bos- en natuurgebieden Grote Heide en Kikbeek ten zuiden van de E314. Bijkomend worden nog drie kleinere gebieden afzonderlijk opgenomen: het gebied Kwartier Wevelsmoer, het gebied Molenberg en het gebied Mosselhuis De Berg.

De scope van het nieuwe planproces voor het GRUP 'Hoge Kempen fase 1' wordt aldus beperkt tot die deelgebieden van het GRUP 'Enclaves Hoge Kempen' die door een beperkte herwerking kunnen worden opgenomen, ontginningsgebieden waarvan de nabestemming natuur effectief is gerealiseerd en ontginningsgebied waarvan de termijn van nabestemming naar natuur is bepaald.

Het plan beperkt zich tot een aantal enclaves, anomalieën en onderdelen van de grote eenheid natuur Hoge Kempen binnen een aantal samenhangende gebieden waarover op dit ogenblik een maatschappelijk consensus bestaat en die in een eerste fase herbestemd kunnen worden.

Het voorgenomen plan voorziet volgende onderdelen:

1. Natuurgebied Mosselhuis De Berg: een te herbestemmen enclave recreatiegebied langs de N75 in Dilsen-Stokkem.
2. Natuurgebied Mechelse Heide-noord: een aantal afgewerkte ontginningsgebieden.
3. Bosgebied Op de Berg: het uit te doven industriegebied Op de Berg.
4. Bosgebied Mechels Bos-noord: het niet te ontwikkelen woonuitbreidingsgebied Reihaag en de niet te ontwikkelen delen van het openbare nutsgebied rond Home Fabiola in Maasmechelen.
5. Natuurgebied Mechelse Heide-zuid: het deels afgewerkte en deels nog af te werken ontginningsgebied Groeve Berg.
6. Bosgebied Mechels Bos-zuid.
7. Bosgebied Grote Heide: een aantal gedesaffekteerde delen van het militair domein Kwartier Wevelsmeer.
8. Bosgebied en gebied voor gemeenschapsvoorzieningen Wevelsmeer: een aantal te herschikken burgerenclaves in het militair domein Kwartier Wevelsmeer.
9. Natuurgebied Kikbeek: een afgewerkt ontginningsgebied ten zuiden van de E314.
10. Natuurgebied Molenberg: het terrein van het gesloopte voormalige kinderdorp Molenberg.

De startnota is opgesteld door het planteam, samengesteld uit:

- een ruimtelijk planner en MER-deskundige van het departement Omgeving, ondersteund door MER-deskundigen van studiebureau Tractebel,
- Agentschap voor Natuur en Bos,
- Agentschap Onroerend Erfgoed.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen directe budgettaire impact voor de Vlaamse overheid.

Overeenkomstig artikel 43 §3 3° en artikel 31 §1 2° van het Besluit van de Vlaamse Regering 'Vlaamse Codex Overheidsfinanciën' van 17 mei 2019 is het advies van de Inspectie van Financiën respectievelijk het akkoord van de Vlaamse minister van Begroting niet vereist.

B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen directe weerslag op het personeelskader en de personeelsbudgetten van de Vlaamse overheid.

C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de lokale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Een geïntegreerd planningsproces kent vijf fases. De resultaten van elk van deze vijf fases worden geconsolideerd in een nota. De startnota is dus de eerste van vijf nota's.

Over de startnota en over de plandoelstelling wordt, na de goedkeuring ervan door de Vlaamse Regering, het advies gevraagd aan SARO en Mina-raad, de betrokken gemeenten, provincie en de door de Vlaamse Regering bepaalde adviesinstanties. Er wordt over de startnota ook een consultatie van de ruime bevolking georganiseerd.

Op basis van de adviezen en de participatie zal daarna door het planteam een scopingnota, voorontwerp-RUP en ontwerp-milieubeoordeling worden uitgewerkt. Daarna volgt een plenaire vergadering over het voorontwerp-GRUP en de milieubeoordeling.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. haar goedkeuring te hechten aan bovengenoemde startnota 'Hoge Kempen fase 1';
2. de Vlaamse minister, bevoegd voor de ruimtelijke ordening, te gelasten om de vereiste adviezen in te winnen over de bovengenoemde startnota en de bevolking van de betrokken gemeenten te informeren over de inhoud van de startnota en de bevolking te raadplegen.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving,
Omgeving, Energie en Toerisme

Zuhal DEMIR